

cer llibre es dedica a les *Dones Maridades*): la cançó de la mal maridada és tan antiga com tot el folklore romànic. *Maridera*. *Maridet*. *Maridango* alterat fonèticament en *marindango* (cf. DCEC, s.v. FAN-DANGO).

Derivat savi: *Marital* [Lab. 1888].

Maritim, *marítima*, V. *mar* + *Maritre*, -tra, V. *me-mita* *Marjada*, *marjador*, V. *marge*

MARJAL, 'paratge pantanós' de l'ar. *marġ* 'prat', 'prat ufanós', que en àrab magrebí i hispànic apareix ja amb el sentit català: és possible que en aquest canvi de significat influís el celto-llatí *marga*, que ha designat en part una terra argilosa, però també es pot tractar d'una evolució semàntica espontània; en el canvi de *marġ* en *marjal* pogué influir el fet que aquell s'aplicà també a la barrella, planta d'aiguamolls, i d'altra banda la freqüència de combinacions com *Marjale-na*, *Marjaliza* (*marġ al-ajin* 'prat de la deu', *marġ ad-disa* 'prat del jonc' etc.), que conduïa a l'aglutinació de *marj-al-*, alhora interpretat com a derivat col·lectiu de *marġ* en el sentit de 'pantà on es fa barrella'. □ 1.ª doc.: S. XIV i potser ja fi del XIII.

«Nós estan al Pug de Sancta Maria haguem nostre acort que anàssem asetjar València, e — altre dia, bon matí --- passam a un pas que Nós havíem feyt al *almarge*, e anam-nos-en riba mar tro al Grau, e passam aquí a guau, e quan fom delà l'aygua [del Túria] Nós e nostres adzembles, a unes cases que havia en mijania de València e del Grau (però pus érem prop del Grau que de València), faem fermar nostres senyeres e nostres tendes e estiguem aquí», *Cròn.* de Jaume I (§ 256, Ag. 298, Casac. v, 48.4; Sold., pàgines 106b, 311a); així en el ms. de Poblet, però el ms. d'Ayamans ho canvia en *feyt a l'almarjal*, i l'ed. de Val. 1557 en *feyt a la marjal*. «Nós havíem ja ordenat de anar a caça de porc en --- Vallidigna --- car en aquell temps no havia --- caça de porc senglar sinó en les muntanyes de Jacca e al peu de Moncayo e en les *marjals* de les muntanyes del dit monestir de Vallidigna, de Oliva e de Dénia», *Cròn.* del Cerimoniós (III, § 12; ed. Pagès 115.10, Bof., 119).

Eiximenis repetidament, i aplicant-ho a València, en el *Regiment de la Cosa Pública*, que dedica als regidors d'allà: «Fos doncs vostra ordenació aital, per tal que la terra aquesta fos abundada en lenya e en brossa per cremar: ço és ordenàssets que los pagesos cavassen en son temps, quan les *marjals* e prats són sens aigua, per les dites *marjals* e pradals faent-ne glevs», «si vosaltres, senyors, ordenàveu que les vostres *marjals* e locs ergullosos ['ufanosos, exuberants'] fossen plantats de olms, de verns, d'àlbers e de xops» (NCL., 28.24, 29.8); en els seus altres passatges parla en termes generals però sembla pensar en la situació de València: «lo pus bell siti de ciutat, e l millor, és planícia après la mar, la qual planícia no sia en si, ne stiga après, neguna *marjal* ne haja aygues pudents», *Dotzèn*, § 106.

Sembla haver-hi també, encara que molt més rara-

ment, algun cas antic de *marjal* masculí (si bé no és de fiar l'edició Bulbena del *Regiment dels Prínceps* d'Eiximenis, del qual el cita *AlcM*): «Ara veurem què farà la falsa e superba Juno --- dóna-li salt, vage fora dels cels e habite en los sùtzeus e pudents *marjals* fangosos, e a forma de cullereta o ranapeix de pantà o *marjal*: visca en aquells pantans o *marjals* vils, ab poca aygua, e solament los stius reviva, e los yverns no sie res», *Curial* (NCL. III, 63.9). Fora d'això podem dir que pertot és femení (alguna excepció recent i poc segura més avall; erroni el gènere m. del *DFa.* i exagerat «de vegades m.», *AlcM*).

Encara més infundat és que hagi estat mai adjectiu, com diu *AlcM*, francament abusiu i desorientador l'haver posat, com fa, aquesta suposició a la base a l'article, car això no es funda en cap dada positiva moderna ni antiga, i només en una interpretació errònia d'una cita isolada i tardana d'un doc. de 1611, «hun tros de terra *marjal*», que naturalment és 'terra que és una *marjal*' dit abreujadament (cf. infra la descripció de Càrcer i la de Porcar, i ja se sap que el val. modern es menja la pron. de la *de* darrere vocal): ho agreuja encara amb l'abusiva suposició que vulgui dir 'bo per a hort', tendèncios intent de justificar l'explicació etimològica que treu del dolent llibre d'Eguilaz.

El mot és estrany a l'ús de tot el Princ. i terres veïnes del Nord i de l'Oest, viu a les Illes, però sempre molt més encara en tot el País Valencià. No recollit per cap diccionari del Principat fins al Lab. de 1864 (que és el causant de l'error del *DFa.*), de manera que la inclusió en el FebrCard. (c. 1820-30) és per coneixement directe de l'ús a Menorca: «*marjal*: pré ou vallée marécageuse, *locus caenosus*»; com que el *Damen*. (1878) dóna al peu de la lletra aquest significat potser tingué a la vista el FebrCard.; hi afegeix que és subst. femení; el *DFgra*. «*marjal*: lloc pantanós» i el dóna com a m., però aquesta m. ha de ser una err. tip., car l'il·lustra amb la frase en femení «*de sa marjal*: rústic, *de las Batuecass*», confirmada per l'*AlcM* i *DAG*. «venir de la *marjal*: baixar de l'hort»; *Sa Marjal* havia estat nom de la vila mall. de *Sa Pobla* (abans *Pobla d'Uialfàs*), i Moll hi afegeix tres NLL de Menorca (una, contrada pantanosa). També vaig pendre nota d'un de mallorquí: *carretera de s'z maržals* o *dež maržals* un dels vells camins rals del terme de Muro (igual o veí al de Son Llema) (1964).

En el P. Val. es troba pertot arreu. Ja a la Plana i més al Nord (Vinaròs, Ulldecona, *AlcM*), comarques a les quals es refereix JPorcar: «El conreu de les *marjals* en els Ss. XVII i XVIII comença distribuint el parcelatge coordinat al de l'horta, és a dir, quadrilongs, en diàmetre major perpendicular a la mar; el sistema hidrogràfic o d'escorrent és de la següent manera: sèquies --- marselles a sèquies andanes, aquestes escorren --- a les comunes, i aquestes, situades en la part baixa de la *marjaleria*, escorren a les sèquies mares ja prop de la gola», «aquells lliris --- que hui esquifidament apareixen --- tindrien aleshores una ufanor semblant al nostre joligroc de les *marjals*» (BSCC XIV, 1933, 87, 244).